

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izhaja vsak petek na celi pol in velja po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za $\frac{1}{2}$ leta 3 krone, za $\frac{1}{4}$ leta 1 krono 50 vinarjev, ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan poprej.

Tečaj LIV.

V Ljubljani, 8. novembra 1901.

List 45.

Katolška cerkev — ti si mati moja!

Katolška cerkev ti si mati moja:
Zadoni glas iz srca mi globin —
Kako velika je dobrota tvoja,
Kak srečen sem, da zovem se tvoj sin;
Ker samo ti si moja mati prava,
Le tebi gre ljubezen, čast in slava!

Vsaj tebe je Zveličar sam postavil,
Učiti narode ti dal oblast;
Da s tabo bo slovesno se izjavil
Do konca dni, ko šel je v večno čast.
Le tebi je poslal Duha modrosti,
Le ti imaš pomočke do svetosti.

Oj ti, o mati! — ljubljenska si Božja,
Ki k sebi vabiš na način sladak;
Z močjo ljubezni, ne z močjo orožja
Rodove vklepaš v jarem svoj lehak,
V ljubezni kličeš vselej in povsodi:
„Ljudje vsi bratje, bratje vsi narodi!“

Le tebi je izročil Jezus mili
Skrivnosti svetih nevsahljivi vir,
Otrokom da pomagaš z njimi v sili,
Deliš tolažeb jim in blagi mir.
V ljubezni zdraviš Mati srčne rane,
Življenje celo spremljaš sebi vdane.

Ko malo dete v beli dan pogleda,
Oj, že ga Mati! s krstom prerodiš;
Ko pameti, razuma se zaveda,
Ga z Božjim Duhom v veri potrdiš;
V ljubezni srca vežeš pred altarjem,
Jih čuvaš, braniš proti zlim viharjem.

Oj, sladka Mati! kdo bi te ne ljubil,
Kedo li ne bi tebi zvest ostal?
Noben otrok se tvoj ne bo pogubil,
Ako je slušal te in spoštoval. —
V naročju tvojem je lepo živeti,
V naročju tvojem sladko je umreti! —

Zato ne proč od matere, od Rima!
Še zlasti ti, moj dragi mili rod!
Nobena druga zate srca nima,
Edino njo ti dal je Krist-Gospod;
Le njo peklenska moč nikdar ne vniči,
Zato v ljubezni zvest, pogumno kliči:

Katolška cerkev ti si mati moja:
Zadoni glas iz srca mi globin —
Kako velika je dobrota tvoja,
Kak srečen sem, da zovem se tvoj sin;
Ker samo ti si moja mati prava,
Le tebi gre ljubezen, čast in slava!

Radoslav Silvester.

Mladinina bisernica.

(Dalje.)

XIII.

Čistost, sad skrbne pazljivosti na vest.

O da bi bili vedno poslušni glasu vesti!
O da bi se dali njej voditi, od nje poučiti! Saj
vest ni nič drugega, nego v nas govoreči Bog
sam. V naši notranjosti se oglašča Vsesveti, so-
vražnik vsaki zlobi. Tu se nam kaže, tu nam
izraža svojo sveto voljo. Tu oporeka, straši,
grozi, — tu osrečuje, vabi, sili.

Prav glede čistosti je vest najbolj razsvet-
ljena, dobromisleča učiteljica. Ako je namreč
vest Božji glas in je Bog najčistejši, kako resno
nastopi potem vest: svareč ako se gre za grdo-
bije, ki so s čistostjo najčistejšega Boga v naj-
večjem nasprotju. Da — potem se vznemirja
kri, potem bije močno srce, potem se čuti tok
krvi, lica zardevajo, potem se nam dozdeva,
kakor nas bi kdo prijel za rame in nas siloma
odvrčal od hudega. In kaj še le, ako bi res

bilo doprineseno hudobno dejanje! Potem je še le pusto; prav pusto je v srcu in prazno; srce je kakor mrtvaška krsta, polna strašil in grozeč glas se čuje iz njega: „Storjeno, — končano, — gorje!“ Prav glede čistosti nam je najboljša učiteljica in vzgojiteljica vest. Saj se gre tu za reči, ki so najbolj skrite, očem vseh odtegnjene. Priča njih je le Vsepričujoči, ki vse ve, vse ali pohvali ali pograja, in Vsepričujoči nam govori po svoji nezmotni glasilki, ki se jej pravi — vest.

Kako hitro se zbudi strast! Ne dobro poznana in zato v kali nezamorjena vsplapola strast v strahovit, neukrotljiv plamen. Tu je merodajen glas vesti, ki se pa nikakor preslišati ne sme. — Tako mnogim mladeničem bi bile prihranjene velike težave, zmote in blodnje; prihranjen naj-grenkejši kes, ako bi ne bili preslišali glasu vesti v onem odločilnem trenutku, ko je peljala strast nedolžnost na — morišče.

Zato si ohrani vedno tanko in čisto vest. Boj se sicer plašljivosti, a bodi vender sebi odkritosrčen prijatelj. Kaj ti pomaga, ako sedaj varaš samega sebe. Ako pa pride vender veliki dan plačila vse na svetlo; oni dan, ko se razkrijejo vse tvoje skrivnosti pred očmi vesoljnega človeštva: kaj ti takrat to pomaga? — vse na svetlo!

*

K umirajočemu mladeniču je bil poklican njegov navadni izpovednik. Žalibog, ni ga našel več živega. Zanj moliti, le to je izpovedniku še preostalo. Zato je pokleknil z domačimi poleg umrlega, v goreči molitvi ga priporočajoč večnemu Sodniku, pred kojega je bil pozvan prav to trenutje. Tu med molitvijo, o groza! se mrtvi ali navidezni mrtvi zgane, odpre oči, sklone se po konci in zajeti mozek in kosti pretresujočem glasom: „Joj meni! — varal sem samega sebe — Joj meni!“ Trikrat je ponovil te besede, potem pa je izdahnul za vselej. „Goljufal, varal samega sebe!“ — Kaj je pač hotel s tem reči? Mladeničeve besede je dobro umel duhovnik. V zadnji dobi se je namreč umrli večkrat izrazil, da bode Bog pač milostljiv sodnik ludim nagnjenjem, katerim se vda-jajo mladi ljudje in katerih popolno se zdržati je, kakor je rekel, mladini nemogoče. — Tako se je varal ubožček, varal za vso večnost. V večni luči, v očeh pravičnega, a ostrega Sodnika se pač pokažejo stvari v pravem, v nezmotnem svitu.

* * *

O mladenič, bodi odkritosrčen do samega sebe. Zlasti še, kar se tiče čistosti, se nikoli ne moti. Kako težko je zamoriti plevel, ki je razgnal na vse strani svoje korenine. A težko pa bi ne bilo, ko bi bil iz svojega srca izdrl strupeno nečisto zél koj takrat, ko je uprav še le zakalila.

XIV.

Čistost, sad vstrajne čuječnosti.

Naše srce je podobno od vseh strani oblegani trdnjavi. In vender — nam jo je rešiti to trdnjavo, sicer jo ugrabi sovražnik in naša duša zapade sramotni sužnosti. Zato moramo hrabri biti, a biti tudi pazljivi. Brez pazljivosti, mladenič, je ni čistosti. Kdor na široko odpre vrata vsem strastem, kdor pusti hodnike, stolp, dvorišče brez straže, tega kmalu pouči krik zmagovalnega sovražnika, da je trdnjava padla in da mu ne preostaja drugega, nego sramotna sužnost in pogin.

Na oči pazi, mladenič, pred vsim. Oči so vrata, skozi katere prihaja smrt. Neumestna radovednost, pomankljivost v zatajevanju, ki je v tem, da hočeš povsod postajati, vse si ogledati, ničesar si odreči — vse to v hipu spremeni tvojo trdnjavo v grad trinovega sovražnika, ali pa v žalostne razvaline, iz katerih zeva tužna smrt. A mislimo si, da radovedni pogled sam na sebi ni še greh: toda kako lahko da povod slabi misli, slabi predstavi in želji; to vse pa naposled vodi do prepovedanega dejanja.

V čistosti ne vstraja mladenič, čegar predrzni pogled si vse v deti upa. Mladenič, ki motri tu nespodobne podobe, tam mične postave: ta mladenič ti dolgo časa ne bode čist. V čistosti ne vstraja mladenič, ki išče plesišč. — Saj so plesišča pač zanjka nedolžnim. Katera teh dveh stvari misliš, je loža: da bo tak mladenič ostal čist ali da boš lonec, vržen v propad, nerazbit mogel pobrati.

Svetniki so pač dobro vedeli, zakaj da so zapustili sprijeni svet, zakaj so stražili svoje počutke na način, ki se nam dozdeva časih skoraj pretiran. Svetniki so namreč poznali slabost človeške narave; vedeli so, da je čistosti zmaga beg; vedeli, da pogine v nevarnosti, kdor ljubi nevarnost. Svetniki so vedeli, da je varno pred roparji le to, kar jim je zabranjeno s trdnim zapahom. Kolikokrat je povzročila že neznatna iskrica grozne požare. Prav taka iskra ti je mnogokrat nespodoben pogled: s slabo željo je ta iskra zanetila velikih požarov.

Skleni torej, mladenič, s svojimi očmi, z vsemi svojimi čuti sveto zvezo, zvezo svoji duši v bran. Bodi trezen, previden, pazljiv, čuječ, bodi možat in ljubi samoto. Bolje je za te, da si si seboj prestrog, nego da si lahkomišljen. Zato poslušaj modrijana v sv. pismu, ki pravi: „Modri se boji in se ogiblje hudemu; abotnik pa zato ne mara, čuti se varnega povsod.“ (Preg. 14, 16.)

*

Benedikt, rojen 480 l. v Nurziji, je bil sin plemenitih starišev. Mlada svoja leta je preživel v mirni rodni hiši na selih. Ko pa je prišel v Rim, da bi hodil tam v šolo, pristudilo se mu je todobno še na pol pagansko in slaboglasno mesto; pristudili so se mu posebno še nečisti njegovi šolski tovariši tako, da je mesto zapustil in se podal v samotno pogorje Sabinsko. V skalni duplini je živel tu v molitvi in spokornih delih in se je tako pripravljaj na svoj bodoči veliki poklic. — In kdo bi pri takem mladeniču to mislil! — Benedikt je sicer ubežal bohotnemu Rimu, a prirojena spačenost naše človeške narave mu je sledila tudi sem v Subiaco. Napočil je zanj dan, ko naj se odloči: ali on zmaga kri in meso ali naj kri in meso zmagata njega. Napadle so ga namreč nečiste misli, porodile so se pred njegovimi očmi umazane predstave: branil se jih je, a ni se jih mogel otresti. Zato se je vrgel v gosto trnjevje, med žgoče koprive in se tu preobračal tako dolgo, dokler ni krvavel na celim telesu; dokler po besedah sv. Gregorija „ni spremenil nasladnosti v boleost ter s telesnimi ranami ni uničil svojih dušnih ran.“ — In odslej je bil Benedikt prost vsakega mesenega poželenja. Iz izkušnje je govoril potem, ko je zapisal: „Oni zamore zaupno pričakovati večnega življenja, ki ugonobi sovražnika tako, da ga zapodi izpred praga svojega srca“ in „ki koj mladi zarod zlobnih strastij razbije na močni skali, koja je Krist sam.“

* * *

Kako pa je s tvojim zatajevanjem, mladenič? — Ali tudi ti brzdaš svoje oči, svoje počutke, ali pa dovoliš, da te vodijo te strasti enako kakor vodi iskri konj neprevidnega jezdeca, ne pa konja jezdec? — Sam na sebi rabi silo, ljubi samoto, bodi skromen in previden. Uči se odrekati samemu sebi in prihraniš si tem potem prav težkih, prav usodnih bojov.

L. P.

(Dalje pride.)

Sv. Andrej Avelinski.

(10. novembra.)

Izgled krščanske spravljivosti nam je Andrej Avelinski. Imel je nečaka, upapolnega mladeniča. Zelo ga je ljubil. A nečlovek mu ga je zavratno umoril iz samega maščevanja. Tega zlobnega človeka je svetnik poznal in lahko bi ga bil izročil pravici; toda je molčal. Pozneje je prišlo hudodelstvo samo na dan in svetnikov brat se je hotel nad morilcem osebno maščevati. Svetnik pa se mu je ustavljal na vse moči in ga pregovoril, da je vso stvar naznanil svetni oblasti. Tje se je podal potem svetnik sam in prosil sodnika, naj bode zločincu milostljiv.

L. P.

Sv. Stanislav Kostka.

(13. novembra.)

(Konec.)

Stanislav je že imel lep kos poti za seboj, ko se je Pavel zbudil in jel brati njegovo pismo. Zelo se je ustrašil, vest mu je bila nemirna, in nemudoma se je napravil na pot, da bi došel brata in ga spravil nazaj. Skoro bi ga bil že dohitel, a videl je pred seboj na cesti le potnika v kmetski obleki. Ne vedoč, da je to Stanislav, ni hotel še dalje iti in se je vrnil v mesto. Stanislav je šel veselo dalje, pot ga je peljala v Avgsburg, kjer je mislil dobiti Petra Kanizija. A ker ga tu ni bilo, potoval je za njim v mesto Dilling na Švabsko. Kanizij se prečitavši priporočilno pismo ni mogel načuditi gorečnosti plemenitega poljskega plemiča, ki se ni strašil daljne poti 150 ur samo zato, da bi mogel vstopiti v družbo Jezusovo. Naložil mu je težko izkušnjo, da bi se prepričal, ali ima res poklic za redovniški stan. Ukazal mu je namreč, da mora v konviktu streči gojencem pri jedi in da mora pometati njihove sobe. Stanislav je dobro prebil to izkušnjo. Dasi ni ostal njegov plemenitaški stan prikrit, opravljal je vsa naložena dela tako pokorno in natančno, da so se mu čudili vsi gojenci. Za tri tedne ga je Kanizij poslal v spremstvu dveh redovnikov k generalu v Rim.

To daljno pot iz Dillinga v Rim je prepoštoval Stanislav peš ne boječ se nikakih zaprek in težav. V Rimu se je vrgel k nogam sv. Borčija, tedanjega generala Jezusove družbe, in ga lepo prosil, da bi ga sprejel v red. Svetnik ga je vzdignil in očetovsko poljubil. Ko mu je pregledal prinesene liste, obljubil mu je, da mu bode prošnja uslišana. In takoj 18. oktobra 1567

je Stanislav oblekel redovno obleko ter bil sprejet med novince. Nedolgo potem je oče pisal pismo v Rim, v katerem preti družbi Jezusovi z maščevanjem. Stanislavu samemu pa ostro očita, da je kot nepokoren sin in beračast ubežnik oskrnil čast svojega rodu. Toda Stanislav se ni dal ostrašiti. Zajokal je sicer; a ne iz jeze nad seboj, tudi iz nasprotstva ne do zaslepljenega očeta. Njegova duša je uživala blaženi mir in sladko uteho, katere mu ni mogel nihče odvzeti. Skrbel in žalostil ga je le starišev odpor. Pisal jim je ter jih lepo prosil, da bi mu ne branili iti za glasom božje milosti, in pojasnil jim je, da rajši pretrpi vsa nasprotovanja in tudi smrt nego da ne bi slušal besedam, s katerimi ga Bog kliče k sebi.

V novicijatu se je po svojih čednostih tako odlikoval, da ni bil v izgled samo tovarišem, nego tudi starejšim redovnikom. Svojim predstojnikom je izkazoval sinovsko spoštovanje, udanost in neizmerno poslušnost. Do svojih tovarišev pa je bil prikupljivo ponižen in ljubeznivo postrežljiv. Iz njegovih oči je gledala angeljska nedolžnost, njegova duša, čista kakor krasna lilija, ni nič drugega mrzila nego greh in celo senco greha. Da bi ohranil sveto čistost, mrtvičil je svoje telo s pestmi in bičanjem; vendar tega ni nikdar storil brez dovoljenja predstojnikov. Vse njegove misli, čuvstva in želje so bile obrnjene k Bogu, njegova duša je kar plamtela ljubezni do Boga. Neizrečeno veselje ga je navdajalo, kadarkoli se je šel poklonit presvesmu Telesu; vselej, kadarkoli je bil pri sveti maši ter je pristopil k mizi Gospodovi. Tedaj je njegova duša občutila rajsko veselje in njegov obraz je lesketal v nadzemski svetlobi. Kar cele ure je često premišljeval na kolenih najglobokejšie resnice božje, tako da ga je premagala telesna slabost. Ko je bil nekoč tako v molitvi zamaknjen, razgrele so se mu prsi in glava tako, da so ga morali tovariši hladiti z mrzlo vodo. Vse to so le znaki, da bode Bog kmalu rešil njegovo dušo iz nežnega telesa.

Mater Božjo je tako ljubil in tako vanjo zaupal, da so bili njegovi tovariši trdno prepričani, da dobe od nje potrebnih milosti, če je le Stanislav molil z njimi. Vedno je nosil pri sebi sveti rožni venec in molitveno knjižico o Materi Božji. Da bi jo res dostojno častil, zaznamoval si je vse, kar so o nji kedaj napisali sveti očetje in drugi pobožni. Kadarkoli je bil govor o Materi Božji, tedaj ni mogel prevelikega navdušenja najti pripravnih besedi, s katerimi bi izrazil njeno vzvišenost, dobrotljivost in mate-

rinsko ljubezen. Rekal je h koncu navadno: „Ona je vse; ona je velika mati, ona je moja mati!“ Na potu v cerkev k Mariji Snežnici ga je vprašal duhovnik Emanuel, kako zelo on ljubi Marijo. Tedaj je Stanislava oblila lepa rudečica in rekel je ljubko: „Vedno je moja mati!“ Pozneje je ta duhovnik izjavil, da so se mu zdele te besede nebeški glasovi. — Večkrat je govoril o svoji smrti, po kateri je iskreno hrepenel. Nekega dne je začel govoriti z Emanuelom o Marijinem vnebovzetju; a kar na enkrat je vzkliknil: „Oh, kako blažen je moral biti dan, kateri je bila blažena Devica vzeta v nebesa! Prepričan sem, da slovesno obhajajo nebeščani ta spominj vsako leto kakor ga tudi mi zemljani slavimo, in upam, da letos to slavnost obhajam že v nebesih.“ Te besede so bile proroške. Tačas je bil Stanislav še zdrav, in nihče ni slutil, da bi se mogle izpolniti te besede.

Po redovni navadi je bilo Stanislavu ukazano, da naj meseca avgusta časti kot posebnega patrona sv. Lavrencija. Ta praznik je obhajal z izredno pobožnostjo in pri sv. obhajilu si je položil na prsi pismo, katero je pisal v svoji otroški priprostosti Devici Mariji in jo prosil lepo, da bi ga čim preje poklicala iz te solzne doline in da bi nje bližnji praznik Vnebovzetje praznoval že v nebesih. Potem je isti dan prostovoljno pomagal v kuhinji. In ko so ga vprašali, zakaj je v kuhinji, jim je odgovoril: „Gledam ogenj na ognjišču in premišlujem o groznem ognju v peklju in o mukah sv. Lavrencija.“ Isti dan proti večeru ga je napala mrzlica. Predstojnik mu je rekel, naj gre v domačo bolnišnico ležat. Stanislav je takoj slušal, napravil križ čez posteljo rekoč: „Bog daj, da ne bi več vstal iz te postelje, zgodi se naj njegova sveta volja!“ Ko je nekaj časa pozneje k njemu prišel predstojnik, rekel mu je Stanislav, da misli Marijino vnebovzetje že v nebesih slaviti. Bolezen se ni zdela nevarna, zakaj še 14. avgusta so rekli zdravniki, da bo kmalu vstal. A Stanislav je dobro vedel, da ne preživi prihodnje noči. Kmalu popoldne je omedlel, in mrzel pot je nastal po vsem telesu. Ko je zopet prišel k sebi, dal se je položiti na gola tla in je s toliko gorečnostjo prejel sv. zakramente, da so vsem pričujočim tekle solze. Ko so ga vprašali, kako da je tako miren, odgovoril jim je s sv. pismom: „Pripravljeno je moje srce, Gospod, pripravljeno je moje srce!“ Potem je prosil pričujoče odpuščanja, ako je morebiti koga raz-

žalil. Obudil je še tri božje čednosti, priporočal se blaženi Devici in vsem patronom, poljubljal križ, katerega si je položil na prsi; prav tako je poljubljal podobo Matere Božje, ki jo je držal v desnici, oviti z rožnim vencem, med tem ko je v levici imel gorečo svečo. V poslednjem trenutku se je zamaknil ter videl Devico Marijo v spremstvu angeljev in svetih devic, ki so ga klicali v nebesa k praznovanju bližnjega praznika, ter je izgovorivši presveta imena: Jezus, Marija, Jožef mirno zaspal v Gospodu. Bilo je po tretji uri zjutraj pred solnčnim vzhodom praznik Marijinega vnebovzetja, dne 15. avgusta 1568., prav kakor je sam oznanil že poprej. Bil je še le v osemnajstem letu svoje starosti ter je nosil redovno obleko ne celih deset mesecev.

Telo sv. Stanislava so pokopali v redovni cerkvi Jezusove družbe pri sv. Andreju na kvirinalskem hribu v Rimu. Bog ga je oslavil z mnogoterimi čudeži, zlasti na Poljskem, kjer so ga kmalu začeli častiti. Po njegovi priprošnji pri Bogu se je zgodilo, da se je njegov brat Pavel izpreobrnil ter začel bogaboječe živeti. Razčelivši več del svojega imetja je naposled kot Stanislav stopil v družbo Jezusovo. Papež Klement VIII. je Stanislava proglasil l. 1604 za blaženca, a papež Benedikt XIII. ga je prištel med svetnike katoliške cerkve. Njegov spominj se obhaja 13. novembra, ker so tega dne prenesli njegove zemske ostanke v novo jezuitsko cerkev. Soba, v kateri je v Rimu umrl, in prav tako tudi soba, v kateri je na Dunaju bival z bratom, sta izpremenjeni v kapelici*). Poljaki časte sv. Stanislava kot svojega patrona. Pomagal jim je zlasti ob času vojsk s Turki in ob hudih boleznih.

Iz českega: „Církev vítězná — František Ekert“.

— k —

Na čast sv. Leopoldu.

(15. novembra.)

Ljub je bil Bogu in ljudem;
Njegov spominj je blagoslovljen.
(Sir. 45, 1.)

Sirah hvali vojskovodjo in zakonodajalca Izraelovega, Mozesa: „Ljub je bil Bogu in ljudem, njegov spominj je blagoslovljen. V časti ga je storil enakega svetnikom, poveljčal ga je v strah sovražnikom in na njegove besede je ukrotil pri-

kazni. Počastil ga je pred kralji, pokazal mu svojo slavo; posvetil ga je zavoljo njegove zvestobe in krotkosti.“ (Sir. 45, 1-4.) Te besede so pisane tudi nekdanjemu avstrijskemu vojskovodji in zakonodajalcu sv. Leopoldu, in so nekako kazalo čednosti, katere je gojila kronana ta glava. Vender nam zadostujejo že uvodne besede same: „Ljub je bil Bogu in ljudem,“ da ga natanko spoznamo in da nam postane jasno, kako je zamogel združiti krono kraljevsko, lavor junaštva in svetlo nebeško krono.

Boga ljubiti in Bogu ljub biti ni sicer eno in isto, toda eno ne more biti brez drugega. Ljudje zamorejo ljubiti ljudi, ne da bi se jim ljubezen povračevala; kdor pa ljubi Boga, tega ljubi tudi Bog. „A kdor mene ljubi,“ pravi Jezus, „ljubil ga bo oče moj in jaz ga bom ljubil in se mu razodenem.“ (Iv. 14, 21.) Svetnik naš pa je ljubil Boga. Njegov življenjepis nam priča, da ni bilo zanj večje zabave, večjega veselja, nego v molitvi, premišljevanju in pri službi božji. V poznih nočnih urah je bil šele prost vladarskih opravil, a hitel je tudi tedaj v cerkev in je pred altarjem z redovniki popeval psalme. V vojskinem času je neumorno delal po dnevu, po noči pa je dvigal svoje roke v molitvi, kakor nekdanj Mozes. Vedno občevanje z Bogom pa ga je tako prestvarilo, da zanj ni bilo visokega razun Boga, da je kljub veliki časti in kljub širnemu kraljestvu ostal ponižen. Ljub je bil Bogu. Zmagovit v boju, „ker Bog ga je poveljčal sovražnikom v strah,“ spoštovan in občudovan je bil od vseh evropskih vladarjev, ki so se potegovali za njegovo prijateljstvo: „počastil ga je namreč pred kralji.“ Kakor pa Mozes sam ni vedel, da se sveti njegovo obličje vsled občevanja, pogovora z Bogom, (2 Moz. 34, 29) tako je tudi on pozabil na lastno visokost in mogočnost misleč vedno le na neskončno veličastvo in vzvišenost nebeškega kralja. Ker pa je ljubil sam Boga, hotel je, da ga ljubijo tudi drugi. Širiti božjo čast mu je bilo najsvetejše opravilo. Komaj je za bojnim viharjem potihnilo v deželi, že so se dvignili nad razvalinami podrlih svetišč in samostanov, — nove, veličastne stavbe, da se tu neprenehoma poje Bogu čast. Krščanstvo je dobilo za njegove vlade nov tok, istotako krščansko življenje. Inocencij II. ga je imenoval zavoljo njegove apostolske gorečnosti „ljubljenega sina sv. Petra.“ Bil je res so, a bil je pred vsem ljubljenec onega, komur je bil Peter le namestnik, bil je ljubljenec Boga. Prava njegova ljubezen do Boga, njegovo vedno občevanje z njim v molitvi in v premišljevanju, njegova gorečnost za

*) V srčno utelo mi je bilo, da sem mogel leta 1879. v Rimu opraviti v tej kapelici presveto daritev.

čast božjo si je zaslužila pohvalne besede mотреga Siraha: „Ljub je bil Bogu!“

Prava ljubezen do Boga se razodeva v dejanju, skazujoč ljubljencu dejanja ljubezni. Bog je sicer vzvišen nad vsako potrebo, kaj mu more kdo dati, da bi ne bil prejel od njega. Vender Bog ima po lastni podobi vstvarjena bitja in kar tem storimo, njemu samemu storimo. Delalna, odkritosrčna ljubezen do bližnjega je eden glavnih znakov ljubezni božje; kdor ne ljubi svojega bližnjega, katerega vidi, kako naj bi ljubil Boga, katerega ne vidi. (I. Iv. 4, 20.) Svetnik naš je pa ljubil Boga, zato je ljubil tudi svoje bližnje in bil tudi ljubljen od njih. „Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe“. (Mat. 22, 39.) On ni bil Gospod svojim podanikom, bil jim je dobri oče. Svojo moč je rabil v bran, v varstvo svojih; mogočnost njegova je bila njih prostost, njegovo imetje jim je bilo v srečo. Ničesar ni bolj želel, kakor videti vse svoje srečne. Zlasti skriben oče je bil ubogim; kako srečen je bil, kadar je zamogel na pomoč prihiteti ubogim. Dela ljubezni pa je skazoval najraje skrivaj; tema noči jih je zakrivala ljudem. Angelji, ki so šteli dela ljubezni in usmiljenja pobožnega Tobije in poročali o njih nebeščanom, nam bi zamogli povedati, kolikrat je v nočni temi stopal v hlše revnih podložnih, da je delil pomoč v sili. Oni bi nam povedali, koliko potokov solza je posušil trpinom, kolikim nesrečnim je polajšal gorje. Hodil je okrog in je delil dobrote. Ko je šel po plačilo v nebesa, tekle so solze: ali solze veselja ali solze žalosti v večji meri — kdo ve? Zgubili so pomočnika na zemlji, a dobili so priprošnjika v nebesih. Na njegovem grobu pri Neuburgu se je končala pot zmagovalnih podjetij Solimanu ob priliki prvega obleganja Dunaja. V njegovi dvorni kapeli na Golovcu pri Dunaji je molil poljski kralj Ivan Sobiesky, hitel v boj in rešil Dunaj in gotovo tudi Evropo turške moči in zabranil grozne morije krviželnih Turkov.

Tako je bil počaščen v življenju, tako počaščen v smrti. L. P.

„Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“

Bog izvoli izmed milijonov in milijonov podložnikov svojega zemeljskega kraljestva, to je iz katoliške cerkve, nekatere za velevažno opravilo. Njim, ki jih sam izbere, izročiti se hoče samega sebe in izročiti jim hoče drage človeške duše. Ti izvoljenci se imenujejo s tujo besedo: kleriki, njihov stan pa mašništvo. „Do te časti

pa ne pride nihče na svojo roko, ampak zato ga pokliče Bog, kakor je poklical Arona“, pravi sv. Pavel.

Pač bi se lahko kedo sam predrznil. biti duhovnik, brati sv. mašo i. dr. Toda on bi bil tat, ki se vtihotapi v hlev ali siloma vlomi; sodba Božja ga že dohiti. Kdor pa postane po pravici mašnik, v njem biva Kristov duh, ki ga že od otročje dobe tiho in glasno kliče in vabi k pastirstvu. To velja zlasti dandanes. Kaj ima v našem času upati dijak, ako se hoče posvetiti duhovskemu stanu? Obilo dela, ne preobil zaslužek, večkrat zasramovanje in opravljanje, ako hoče natanko spolnjevati svojo dolžnost. V prejšnjih časih, ko je bil duhovski stan bolj spoštovan in čislán, ko je bila cerkev bogata, omamilo je marsikaterega gizdavega in dobičkaželjnega mladeniča, da se je utihotapil v mašniški oziroma redovniški stan. Da pa dandanes kedo sklène se prostovoljno posvetiti tako ostremu poslu, kakor je prav oni katoliškega duhovnika, to gotovo ne pride iz mesa in krvi kakor tudi 12 apostolom nekđaj ni prišlo samo od sebe na misel — spreobračati ves stari svet in se zato pustiti mučiti. Njim kakor vsem mašnikom je rekel Krist: „Niste vi mene izbrali, ampak jaz sem vas izbral.“

Vsaka stvar, ki jo je vstvaril Bog, se mora zaradi Njega čislati. Iz tega sledi, da mora tudi razumni čovek spoštovati ne le Boga samega, ampak tudi vsako stvar, v kolikor je umotvor in last Božja. In kdor bi se drznil kako stvar, v kolikor je delo Božje, zaničevati, zaničuje tudi Boga. In ko bi bila dotična stvar tudi hudobni duh sam, ne smemo zaničevati tega, kar je na njem od Boga. Ko se je nadangelj Mihael prepiral s hudobnim duhom za truplo Mozesovo, ni si upal iz strahu pred Bogom hudiča zmerjati, kakor bi bil ta pred Bogom pač zaslužil, ampak nadangelj Mihael je prepustil sodbo Bogu in je le rekel: „Zmerja naj te Gospod,“ kakor beremo v pismu apostola Tadeja.

In kaj naj rečemo o duhovnikih, katere je Bog še posebej za se odločil izmed stvarstva? Prav njim in za nje je Krist med drugim tudi rekel: — „in kdor vas (katoliške mašnike, škofe, papeže) zaničuje, mene zaničuje.“

Ako psuje v gostilni neolikan kmet davčnesholske ali vojaške postave, prime ga takoj policija in ga zapre. „To je vstaja,“ pravijo, „in se ne sme trpeti.“ Toda papež, škofje in duhovniki so prav tako nastavljeni od Krista gledé stvarij katoliške religije, kakor so nastavljeni uradniki od višjih oblastij v posvetni državi.

Kakor mora torej biti pokoren kmet gledé vsega, . . kar se tiče države, postavam in uradnikom, tako morajo biti pokorni katoliški uradniki glede cerkvenih zadev cerkvi. In kdor se upira cerkveni postavi, češ, da je to le samoblast papeža in škofov, sploh kdor se zoperstavlja cerkvi, tudi ta vzbuja vstajo proti Kristu samemu: „Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“

Katoliška cerkev sicer nima orožnikov in ječ in mečev, da bi strahovala ustajnike; to pravico je Bog sebi pridržal. On kroti ustajnike svojega kraljestva pogosto na prav čudovit način. V starem zakonu so si drznili 3 ustajniki prašati Mozesa in Arona, s kako pravico da gospodujeta čez ljudstvo. Godrnjali so torej nad proroki in nad mašništvom. Naščuvali so še 250 odličnih mož, da bi se tudi vzdignili proti Mozesu in Aronu. Drugi dan jih je že doletela Božja kazen. Načelniki vstaje se pogreznejo živi z vsem svojim imetjem v zemljo, ostalih 250 pa je pokončal ogenj.

Ali se prigodi tudi dandanes kaj podobnega? Da, lahko se prepričamo. Preobširno bi bilo naštevati vseh posameznih slučajev. A na prstih lahko naštejemo gotove vladajoče rodbine, ki so se nekda vzdignile proti katoliški cerkvi. Vse je zadela Božja kazen. V svarljiv izgled sta nam oba francoska vladarja, Napoleon I. in Napoleon III. In obče znano je, da ljudje, ki zaničujejo duhovnike, umrjejo tako pogosto brez sv. zakramentov. Ni še dolgo od tega, ko je nekdo v gostilni pozno v noč psoval duhovnike in sicer na tak način, da so se že zgrazali nad njim celo njegovi sopivci. Drugo jutro so ga našli mrtvega v postelji. Da, ko bi hoteli od vasi do vasi zasledovati tako pogoste, nenadne nesreče in bi povpraševali po njih vzrokih videli bi, da je največ nesrečnih onih ljudij, ki so se pregrešili zoper dušnega pastirja. Torej pomnimo Kristovih besedi:

„Kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“

M. K.

Nekoliko zgodovine iz vrhbosanske metropolije.

Ne vem sicer, ali ustrezem prijateljem naše „Danice“, ako se včasih oglasim iz daljne Bosne ter izpregovorim kaj malega o tukajšnjih verskih razmerah*). A jaz imam pač to slabost, da sodim druge

* N si prošnji v »Danici« t. l. št. 40 ste nevedoč vstregli. — Poskrbeli smo, da Vam dojde »Danica«. Zahvaljujoč se Vam za Vašo obljubo ter proseč, da jo izpolnujete, Vas z Bogom pozdravljamo. Uredn.

ljudi po sebi samem; in ker sem sam s tolikim zanimanjem spremljal vsako gibanje v katoliški Jugoslaviji, zato sem uverjen, da tudi Vam ne bo presedalo kako kratko poročilo iz divne naše Hercegovine. — Dobro se še spominjam, da so prihajali v prejšnjih letnikih »Zg. Danice« prav pogosti dopisi iz Bosne; dopisoval je br. Alfonzij Marija iz Prijedora. Zdeli so se mi pa njegovi dopisi preveč lokalni; č. g. dopisnik je govoril namreč večinoma le o gradnji nove katoliške cerkve sv. Josipa v Prijedoru, za katero so tako obilno pripomogli prav bralci in naročniki »Danici«. Nò, jaz Vas ne nameravam mučiti s kakšnimi krajevnimi novicami, povem raje kaj bolj znamenitega o gibanju katoliške cerkve v metropoliji vrhbosanski.

Komu izmed Slovencev naj bi ne bila znana vsaj nekoliko tužna preteklost Bosne in Hercegovine! S krvavimi črkami je zapisana v povestnici Bosne usodna letnica 1463, ko so navalili pod Muhamedom II. divji Turki v bosanske pokrajine. Na mah je bilo uničeno vse narodno blagostanje in vsak napredek; na tisoče in tisoče naroda je poginilo pod orožjem mahomedanskih krvolokov, mesta in vasi so postala žrtva plamena. A kar je bilo najhujše: Turek se ni zadovoljil s premoženjem in zemljo nesrečnih bosanskih Hrvatov. Zahteval je, da morajo opustiti tudi sveto vero svojo, odpovedati se Kristu, svojemu Bogu, ter prisesti na Mohamedov koran. Mnogo čitamo o svetih mučenikih, kako so prelivali kri za svojega Jezusa; nobena knjiga pa ne piše, koliko nedolžnih duš je dalo svoje življenje za Kristovo vero tukaj v hrvatski Bosni! Dá, bil je to hud udarec; mnogo jih je izkrevavelo pod sovražno roko, a večina Bošnjakov — žali Bog — je raje odpovedala se veri, samo da si reši življenje in imetje. Na stotisoče bosanskih kristijanov je vsprejelo vero Mohamedovo. Vender tudi krščansko ime ni povsem izginilo. Mnogo jih je ostalo neomajnih in zvestih veri svojih očetov. Izgubili so sicer imetje in morali obdelovati mahomedanskim močnejšem zemljo, a ohranili so si najdražje, kar premore človeštvo, edino pravo vero. — Tako so minevala stoletja. Katoličani so morali neizmerno trpeti od krvnih bratov, pomahomedanjenih Hrvatov, katere je navdala islamska vera s fanatičnim sovraštvom do krščanstva. A navzlic temu so ostali trdni in neomahljivi. Edina tolažba v teh žalostnih časih bili so kristijanom njihovi duhovni pastirji, vrli bosanski franjevci. Ti častitljivi možje so s svojim narodom vred trpeli vse muke, prelivali kri za vero in dom, preganjani so se potikali po gorah in gozdovih — ob enem pa so tolažili nesrečni narod, osrečevali ga in ga bodrili z nado na boljšo bodočnost.

Med tem je napočil čas, ko je odbila poslednja ura turškemu gospodstvu. Kakor znano, poveril je kongres zastopnikov evropskih držav v Berlinu avstrijski vladi, naj prevzame Bosno in Hercegovino pod svojo upravo. Leta 1878 je prekoračila avstrijska vojska Savo in prinesla zatiranemu narodu krščanskemu rešitev. Ubogo ljudstvo si je globoko oddahnilo. — Sedaj še le se je videlo, kolika nesreča so bili Turki za Bosno. Ne glede na to, da so jo gmotno skoro uničili, — iztrgali so večini naroda pravo vero v Krista in njegovo cerkev. Predno so si osvojili Turki to

zemljo, bila je popolnoma katoliška; ko so jo morali ostaviti, bila je komaj dobra šestina prebivalstva katoliška!

Precej, ko je prevzela avstrijska vlada upravo, priredila je splošno ljudsko štetje (l. 1879). Katoličanov je bilo le 209.000; mahomedancev 448.000 in pravoslavnih kristijanov (razkolnikov) 469.000. Čudno bi se zdelo komu, odkod toliko razkolnikov v Bosni? Glejte, tega Vam tudi jaz ne vem povedati. Zgodovina ne ve poročati, da bi bili prestopali kedaj bosanki katoličani v razkol, ker niso bili odvisni od grškega cesarstva. Najbolj gotovo je, da so se razkolniki iz Srbije sem naselili po bitki na Kosovem polji, ko so si Turki podjarmili Srbijo. Prav gotovo pa tega ne bom trdil, ker niti učeni zgodovinarji ne vedo pravega pojasnila.

Žalosten je bil torej položaj katoliške cerkve v Bosni ob takozvani „okupaciji“. Katoličanov je bilo malo, pa še ti večinoma zapuščeni siromaki, ki morajo obdelovati polje turskim begom. Pravih cerkva so imeli malo; le tam, kjer je bil frančiškanski samostan, imeli so dostojni božji hram. Sicer je bila tu pa tam kakšna lesena cerkvice ali kapela, kjer je opravljal župnik-franjevac službo božjo. No, z novo vlado so se pričeli tudi katoličani prostejše gibati. Njih število se je vedno bolj množilo, in danes jih šteje Bosna s Hercegovino že okoli 360.000.

Uredile so se cerkvene razmere; zlasti se obeta katoliški cerkvi lepa bodočnost, odkar je na čelu novi vrhbosanski metropoliji veliki duh nadškofa dr. Josipa Stadler. Z vladno pomočjo je osnoval v mestu Travniku višjo gimnazijo s konviktom, kjer dobivajo nadebudni mladi Bošnjaki brezplačen pouk, hrano in stanovanje. Zavod vodijo očetje družbe Jezusove. V Sarajevu je sezidal nadbiskup na svoje stroške krasno semeniško stavbo s cerkvijo sv. Cirila in Metoda, kjer se vzgajajo tudi pod vodstvom oo. Jezuitov mladi duhovniki. Količnega pomena je za razvoj katoličanstva v Bosni naraščaj svetnega svečeništva, o tem bi vedel soditi le tisti, ki pozna bosanske razmere. Gotovo je, da v našem času sami frančiškani niso več kos veliki nalogi, katero imajo vršiti katoliški duhovniki. Nekateri gospodje tega ne morejo razumeti, zato je prišlo svoj čas do jako ne ljubih sporazumkov; a bolje je, da se o tem ne piše.

V svoji rezidenci je zgradil presvetli nadškof krasno katedralo v gotičnem slogu; ni zelo velika, a lepo in okusno opremljena je tako, da jo vsakdo občuduje. Gotovo Vas bodo zanimalo, če povem, da so zvonove stolnici sarajevski (v obeh zvonikih jih je šest), poklonili kranjski Slovenci; pa saj vem, da se še spominjate, kako se je zbiralo v ta namen po vsi ljubljanski škofiji; znano je pa tudi, da bralci „Danice“ niso zadnji, ako je treba v blage svrhe kaj prispevati. In zdaj se razlega po „Šeher-Sarajevu“ vsak dan čisti glas mogočnih zvonov ter glasno pričo o ljubezni Slovenca do krvne brače in slave Božje. — Tudi za šolsko in versko naobrazbo skrbi naš dobri nadpastir. Poklical je v Sarajevo „crne“ in „bele“ sestre, ki vodijo tri dekliške šole za katoliška dekletca. — Pa kaj bi Vam našteval dela vrhbosanskega nadbiskupa! bilo bi preveč opravka. Tudi v zvezde kovati ga ne maram z donečimi frazami; le

toliko naj povem: Hrvati imajo enega Strossmayerja, pa tudi samo enega Stadlerja; žalibog, da manjka poslednjemu gmotnih sredstev za njegove velike načrte. Bog naj ga nam ohrani še dolgo let v blagor katoliške cerkve v Bosni in velikohrvatske misli!

(Konec prihodnjik.)

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva

a) Glavni namen za mesec november 1901:

Krščanska usmiljenost.

(Spis potrdili in blagoslovili sv. Oče.)

b) Posebni nameni:

9.) **Sv. Božidar.** Udanost Slovencev katoliški cerkvi Domača dušnopastirska duhovščina. Nasprotniki krščanstva na Francoskem.

19.) **Sv. Andrej Avelinski.** Krščanske šole. Zvestoba v veri omahujočih katoličanov. Osebe v grešnem znanju.

11.) **Sv. Martin, škof.** Vdove in sirote. Dar ubožstva v duhu. Društva rokodelskih vajencev. Ubogi Buri.

12.) **Sv. Martin, papež.** Sv. Oče Leon XIII. Višji cerkveni dostojanstveniki. Pokrščena do duhovne gosposke.

13.) **Sv. Stanislav Kostka.** Knežškof Anton Bonaventura. Čednostno življenje mladine. Čislanje redovnega življenja.

14.) **Sv. Lavrenčij.** Krščanski duh v slovanskem slovu. Krščanske matere slovenske. Posli.

15.) **Sv. Leopold.** Cesar Fran Josip I. in habsburška rodovina. Ravnatelji srednjih šol. Katehetje.

S.

Raznoterosti.

Odpadnikem je določena poguba. Ko je potoval sv. Frančišek Serafinski po Apuliji, sreča ga nekdanji njegov redovni sobrat, sedaj odpadnik. Vrže se mu pred noge, prosi ves skesan in potrj odpuščanja. Svetnik mu pokaže vislice, postavljene na bližnjem griču in pravi: „Odpuščen ti je greh odpadništva, vrni se v naš red in živi, kot mi vsi. Varuj pa se še katerikrat sleči redovno obleko, varuj se zapustiti red; v takem slučaju te čakajo take-le vislice!“ Odpadnik se verne res v svoj red, a za malo časa. Malo dni po izstopu iz samostana stori grozno pregreho. Spolnilo se je prorokovanje sv. moža: sramotno je končal na vislicah.

L. P.

Prošnja in odgovor. Ko je papež Gregor XVI. nekoč potoval po papeževi državi, iznenadil ga je napis na neki prisilni delalnici. Hoteč pri svojem vladarju zadobiti pomiloščenja so pribili na pročelje napis: „In terra pax hominibus — Mir ljudem na zemlji.“ Papež je uvidel, kam meri napis in je pristavil: Na tem mestu bi bilo primerno pristaviti, kar manjka ob napisu: „Bonae voluntatis — Ki so dobre volje.“

L. P.